

GIJ BRENGT MIJN VREDE NIET

Leesexemplaar

© 2024, Mark Tijsmans en Pelckmans Uitgevers nv
pelckmans.be
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmthout, België

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever, behalve in geval van wettelijke uitzondering. Informatie over kopierechten en de wetgeving met betrekking tot de reproductie vindt u op www.reprobel.be.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored or made public by any means whatsoever, whether electronic or mechanical, without prior permission in writing from the publisher.

Omslagontwerp: Pelckmans Uitgevers
Omslagfoto: Lieven De Brauwer
Kinderen op de omslagfoto: René van Cauwenbergh en Eméric Coene
Kostuums omslagfoto: Theatrale Elvira
Vormgeving: www.intertext.be

D/2024/0055/145
ISBN 978 94 6310 646 7
NUR 283
THEMA YNHP, YNJ, YFCW, YFME, YFMR, YFN, YFQ, YXZW, YXW, 5AK

Ook verkrijgbaar als:
E-book: ISBN 978 94 6310 786 0
Luisterboek: ISBN 978 94 6310 787 7

pelckmans.be

 facebook.com/pelckmans.be
 twitter.com/Pelckmans_be
 instagram.com/pelckmans.be

M A R K T I J S M A N S

GIJ BRENGT

MIJN

VREDE

NIET

P E L C K M A N S

FREEK

Confituur!
Van pruimen begot!
Daar is alles mee begonnen.
We leerden elkaar kennen door confituur.
Van pruimen begot!

Ik wou dat ik die ochtend bij het ontbijt wat anders gegeten had.
Ik wou dat ik me overslapen had.
Dat oma Rietje me zonder eten aan het werk gezet had.
We zouden die dag appels plukken in de boomgaard.
We, dat waren de knechten en ikzelf.
Onder het toeziend oog van opa August.

Maar zo ging het dus niet.
Ik was mooi op tijd wakker die ochtend,
kwam netjes gewassen de keuken in.
Blonde haren gekamd,
keurig in uniform van de Hitlerjeugd,
dat te allen tijde
met trots en waardigheid gedragen diende te worden.
Strak in het pak.
Als ik erbij liep als een sloddervos – volgens oma Rietje –
werd ik onder handen genomen – door oma Rietje –
werd ik geboend en schoongeschrobd – door oma Rietje –
net zolang tot ze tevreden was – oma Rietje.
Ik was twaalf.
Ik keek wel uit!
Ik liep er altijd piekfijn bij!

Ik werd die ochtend met warme glimlach goedgekeurd.
Door oma Rietje.
Ik schonk haar een al even warme glimlach terug
en ging aan de ontbijttafel zitten.
Waar ik een boterham at. Met confituur.
Van pruimen begot.
Die ik als een knoeikleuter – volgens oma Rietje –
op mijn pas gewassen netjes gestreken
steeds met waardigheid en trots te dragen
hemd van mijn Hitlerjeugd-uniform morste!
‘Nee toch!’ riep ik, alsof het te ontkennen viel.
‘Nee toch!’ zuchtte oma Rietje,
omdat het inderdaad niet te ontkennen viel.
Ik kreeg er een tik tegen mijn blonde kop bovenop.
Een tik. Het was geen slaan.
Oma Rietje deed niet aan slaan. Ze deed aan tikken.
Dat klinkt veel zachter.
Zo voelde het ook.

Dat ze mijn meid niet was!
Dat ze andere dingen te doen had
dan hemden wassen van kleinzonen
die zich aan tafel als baby’s gedroegen!
‘Geef dat hemd hier! En dan onder mijn ogen uit!
Naar de boomgaard! Sloddervos!’
Sloddervos. Ik wist wat dat zou betekenen,
als ik later die dag weer thuiskwam.
‘Kan je geen appels plukken in je onderhemdje misschien?’
‘Jawel oma. Maar leider Arnoud bij de Hitlerjeugd,
ik zeg de hele tijd toch hoe gemeen hij kan zijn.
Als hij me zo zou zien...’
‘Hoe zien?’
‘Zonder uniform!’
‘Je draagt je broek toch!’
‘We moeten ons uniform te allen tijde en overal dragen.
Volledig. Met trots en waardigheid.’
‘Die leiders bij de Hitlerjeugd moeten jouw hemd niet wassen.’

‘Nee oma.’

Ze nam mijn hoofd vast bij mijn twee oren
en knoopte daarna mijn hemd los.

Ze stopte me met een knipoog
mijn half opgegeten boterham toe.

Met confituur.

Van pruimen begot.

Ik kreeg ook nog een glas melk.

Erg boos leek ze niet te zijn!

ROSA

Ik zag hem wel.
Ik zag hem best.
Van heel ver al.
Stoer! In die boom. Aan de takken hangend.
En maar appels verzamelen.
Hij had een mes aan zijn riem hangen.
Het was me een raadsel waarom.
Er is niemand die appels van een boom snijdt.
Je plukt ze.
Dat weet het kleinste kind.
Ik was op de fiets. Ik zou een bezoekje brengen aan mijn tante.
Tante Hettie. De zuster van mijn vader.
Die woonde twee dorpen verderop.
Ik wou dat ik nooit vertrokken was.
Of op zijn minst een andere weg genomen had.
Of in de gracht gereden was.
Dan was die eerste ontmoeting er nooit geweest.
Dan was alles anders gelopen.
Misschien.

Hij had vroeger bij me in de klas gezeten.
Hoe heette hij ook alweer?
Ik wist wel wie er op dat wit kasteeltje woonde,
aan de rand van het dorp.
Waar hij achter in de boomgaard
zijn jongensfratsen tentoonstelde.
Dat kasteeltje heette wit kasteeltje,
Maar het was niet wit. Verre van.
Het was eerder grijs. En een beetje vervallen.

Als je wist waar je moest kijken.
Maar iedereen in het dorp sprak van het wit kasteeltje,
vanwege de grote magnoliastruiken
langs beide zijden van de oprijlaan,
die elke lente opnieuw prachtig wit kleurden
door de bloemen die dan bloeiden.

Het wit kasteeltje dat niet wit was,
was eigendom van de burgemeester.
August Boom.
De man was ook eigenaar van een krant.
Vlag en Wimpel! Zo heette die.
De enige krant die je tijdens de oorlog overal kon krijgen.
En toch las bij ons thuis niemand ze.
Omdat die samenwerkte met de Duitse bezetter.
De burgemeester werkte ook met hen samen.
De Duitse Generalmajor die verantwoordelijk was
voor ons dorp en omstreken
woonde zelfs bij de familie Boom in.
Op het wit kasteeltje.
Herr Generalmajor Max.

Dat weet ik van mijn vader.
En van mijn grote broer Peter.
Die hebben me dat verteld.
Het had meer weg van fluisteren.
Mijn vader en Peter zijn bij het verzet.
Ze vechten tegen de Duitse bezetter.
Dat weet ik ook.
Vader en Peter weten niet dat ik dat weet.
Maar ze praten.
Te vaak en te veel en te luid.
's Avonds bij ons thuis.
Achter de smidse aan de keukentafel.
Als ze denken dat ik slaap.

Ik kende Generalmajor Max niet.
De burgemeester nog veel minder.
Ik wist wie het waren maar ik kende hen niet.
Maar die blonde jongen,
die in de boomgaard hing in een onderhemdje,
en uit een boom viel!
Waarna hij achternagezeten werd
door een oudere vrouw die sakkerde
dat zijn broek vol stof en zand hing,
en 'Dat ze zijn meid niet was!
Die wilde ik wel leren kennen.
De jongen in het onderhemdje bedoel ik.
Niet de oudere vrouw.

Hij zette het op een lopen.
Lukraak de boomgaard door.
Ik wilde weten hoe het zou aflopen
en besloot een extra rondje rond het kasteel te fietsen.
Heel onverstandig!
Ik zou te laat bij mijn tante zijn. Dat wist ik best.
En wees maar zeker dat mijn vader dat te weten zou komen.
En wees maar zeker dat er wat zou zwaaien.
Zijn handen vooral. Tegen mijn wang.
Maar ik had het ervoor over.

Ik vond hem tijdens mijn derde toertje.
Hij zat half verstopt achter een stenen engel op een sokkel.
Cupido!
Die water kon spuwen. Wat daar het nut van was weet ik niet.
Met pijl en boog. Wat daar het nut van was weet ik wel.
Als zo'n pijl je in het hart raakt, word je op slag verliefd.

'Ik zie je heus wel!' riep hij plots.
Niet Cupido. De jongen.
Hoewel hij het was die zich verstopte.
'Ik zie jou ook', riep ik terug.
Stilte achter de engel.

‘Echt?’

‘Ja. Je schoenen steken achter de sokkel uit. En je achterwerk ook.’

Stilte achter de engel. Even.

Gemompel en gesakker, waarna zijn hoofd tevoorschijn kwam en hij met zijn schouder een stuk van de engelenboog afbrak.

‘Nee toch!’ riep hij.

Alsof het te ontkennen viel.

‘Die pijl en boog zal vast geen liefdeshartes meer breken’, wist ik.

‘Freek’, stelde hij zich voor.

FREEK

'Freek', stelde ik me voor.
Toen we samen op het tuinmuurtje zaten,
beleefd naast elkaar, niet te dicht bij elkaar.
Ik was twaalf! Ik keek wel uit!
'Komt van Frederick. Maar zo noemt haast niemand me.
Zelfs mijn oma niet. Gelukkig.
Mijn opa wel.
Generalmajor Max en zijn mannen noemen me Friedrich.
Dat klinkt Duitser. Dat vind ik veel erger.'
Stilte.
En ik maar denken.
We hadden in dezelfde klas gezeten. Lang geleden.
Hoe heette ze ook alweer?
'Rosa', stelde zij zich voor.
Juist! Rosa ja!
'Gewoon Rosa. En zo noemt iedereen me ook.
Mijn pa, mijn broer Peter, tante Hettie.
Iedereen die ik ken.
Wat de Duitsers ervan maken weet ik niet.'

We aten een appel. Vers geplukt!
Elk een. We hoefden er geen te delen.
Appels genoeg in de boomgaard.
'Waarom draag je dat mes?' vroeg ze me plots.
Ze keek naar het mes aan mijn riem,
dat alleen jongens van de Hitlerjeugd droegen.
Zwart als de nacht! Met een blinkend lemmet.
'Bloed en eer' gegraveerd.
De swastika in het handvat ingelegd.